

Opetuksen ja koulutuksen toimialan identiteetinhallinnan kehittämistyöryhmä, kokous 2/2020

Aika: torstaina 1.10.2020 klo 13-16.00

Paikka: Skype-yhteyden välityksellä.

Paikalla:

Anne Hokkanen	Pro Lukio ry
Ilmari Hyvönen	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Jaana Nevalainen	Suomen Kuntaliitto ry
Jari Harvio	Hämeenlinnan kaupunki
Jonna Korhonen, pj	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Joonas Mäkinen	Opetushallitus
Jukka Kohtanen, vara	CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy (13.55 asti)
Jussi-Pekka Pispala	Tampereen yliopisto
Kirsti Niemeläinen	Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Manne Miettinen	CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy
Olli Vuorinen	Raision seudun koulutuskuntayhtymä
Teemu Tukiainen	Digi- ja väestötietovirasto
Tero Huttunen	Opetus- ja kulttuuriministeriö (14.14 asti)
Tomi Kytölä, pj	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Victor Nyberg, siht.	Opetus- ja kulttuuriministeriö

Poissa:

Janne Savolainen	Työ- ja elinkeinoministeriö
Kimmo Mäkinen	Valtiovarainministeriö

Kutsutut asiantuntijat:

Essi Lojander	Työ- ja elinkeinoministeriö
Hannu Mäkelä	Digi- ja väestötietovirasto
Jouni Kilpi	Vantaan kaupunki
Matti Pajunen	Vantaan kaupunki
Pasi Hotari	Helsingin kaupunki
Tiina Salminen	Työ- ja elinkeinoministeriö

Poissa:

Juha Mitrunen	Valtiovarainministeriö
Maija Koski	Tiera
Tatu Ulvila	Vantaan kaupunki

1 Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Korhonen avasi kokouksen klo 13.02 ja toivotti kaikki tervetulleeksi identiteetinhallinnan kehittämistyöryhmän toiseen kokoukseen.

Puheenjohtaja esitteli kokouksen asialistan. Asialista hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Liite 1 [Asialistan esitys](#)

2 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

Liite 2 [Edellisen kokouksen muistio](#)

3 Ajankohtaiset hankekuulumiset

3.1 Essi Lojander / työ- ja elinkeinoministeriö

Essi Lojander esitteli ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishanketta. Hanke on työ- ja elinkeinoministeriön, sisäministeriön, ulkoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisesti asettama. Hankkeen tavoitteena on kehittää toimintatapoja, joilla voidaan varmistaa työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien nopea ja sujuva käsittely. Tavoitteena on yhden kuukauden käsittelyaika.

Kehittämishanke koostuu ohjausryhmästä ja viidestä alatyöryhmästä joiden kokoonpanot koostuvat laajasta joukosta ministeriöiden asiantuntijoita. Erityisesti oleskelulupahakemusten käsittelyyn liittyvien viranomaiskäsittelyjen nopeuttamisen alatyöryhmässä (ryhmä 5) käsitellään digi-asioita mm. digitaaliset järjestelmät.

Budjettiriihen 2020 kirjaukset liittyen työperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyaikaan ovat osaltaan vaikuttaneet hankkeeseen. Riihikirjausten toteuttamiseksi fokus on kasvuyrittäjissä ja erityisasiantuntijoissa, joille pikakaistan konseptointi on käynnissä. Lisäksi selvitetään sähköisen tunnistautumisen pilotointia. Kaikki tehtävät ratkaisut tukevat myös opiskelijoiden ja tutkijoiden prosesseja.

Esityksen jälkeen käytiin keskustelua aiheesta, jossa todettiin, että kv-prosessissa prosessi alkaa jo ennen kuin ko. henkilö on Suomessa. Lisäksi todettiin, että prosessin kesto on mitattava asiakkaan näkökulmasta, ei vain organisaation näkökulmasta, sillä prosessin kokonaiskesto on tärkeä tietää. Lisäksi kehoitettiin ottamaan DVV:n palvelut huomioon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Päätettiin, että Lojander toimittaa valmisteilla olevan tunnistautumismuistion Opetus- ja kulttuuriministeriölle, joka toimittaa sen identiteettinhallinnan kehittämistyöryhmälle kommentointia varten.

Liite 3 [Esitys: Ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishanke](#)

3.2 Tero Huttunen / opetus- ja kulttuuriministeriö

Tero Huttunen piti tilannekatsauksen koskien opetushenkilökunnan yksilöllistä tunnistetta. Useamman vuoden ajan on esitetty tarve tunnisteesta myös opetushenkilöstölle. Oppijatunnistetta ehdotetaan nyt laajennettavan. Muutos vaati lakimuutoksen KOSKI-lainsäädäntöön, siten että tunniste luonti ei ole riippuvaista siitä, että tietoa tallennetaan johonkin tietojärjestelmään, vaan tunniste pystyisi luomaan siitä riippumatta ja käyttämään käyttäjien tunnistautumiseen. Samalla opetushenkilökunnan kansallisena tunnisteena käytettävästä kryptatusta henkilötunnuksesta haluttaisiin luopua. Tavoitteena on, että tunniste voidaan ottaa käyttöön ensi vuoden aikana.

Asiasta keskusteltaessa todettiin, että oppijan tunniste laajentaminen on vaikuttavuudeltaan erittäin merkittävä asia. Lisäksi todettiin, että tunniste laajentaminen koskee myös muuta henkilökuntaa kuin opettajia, ja että olisi hyvä keskustella laajemmin yleistunnisteesta, jota hyödynnettäisiin opetuksen ja koulutuksen toimialalla. Lisäksi tulee ottaa huomioon se, että yksilö voi olla useassa roolissa samassa organisaatiossa. Myös yhteentoimivuuteen liittyvät kysymykset herättivät keskustelua.

Todettiin, että keskustelu yleistunnisteesta on mielenkiintoinen, mutta moniulotteinen, minkä vuoksi siihen liittyviä kysymyksiä tulisi käydä läpi kehittämistyöryhmässä eri näkökulmien huomioonottamiseksi.

3.3 Teemu Tukiainen / Digi- ja väestövirasto

Teemu Tukiainen esitteli Digi- ja väestövirastossa käynnissä olevaa työtä koskien kv-opiskelijoiden prosessia, jossa identiteetinhallintaa on lähestytty käyttötapausten kautta. Työryhmälle esiteltiin käyttötapausta, jossa kiinalainen opiskelija hakee opiskelijapaikkaa Suomesta. Tukiainen esitteli kuvakäsikirjoituksia eri vaiheille, joihin käyttötapausta testataan.

DVV ja Opetushallitus pitää aiheesta työpajan viikolla 41. Sovittiin että työpajan tuloksia voidaan esitellä työryhmän seuraavassa kokouksessa.

Todettiin, että samaa tematiikkaa käsitellään nyt useassa eri hankkeessa ja yhteistyötä on syytä tiivistää eri hankkeiden välillä, jotta vältytään päällekkäisyyksiltä ja epätarkoituksenmukaisilta ratkaisuilta kokonaisnäkökulmasta.

Liite 4 [Esitys: DVV tilannekatsaus identiteetinhallintaan](#)

3.4 Hannu Mäkelä / Digi- ja väestövirasto

Hannu Mäkelä piti esityksen laillisuustehtävien kehittämisestä. Tarkoituksena on kartoittaa mitä tiedon, henkilön ja kompetenssin varmentamiseen liittyviä tehtäviä on olemassa ja mitä kehittämismahdollisuuksia on tehtävissä. Selvityksen pohjalta on tarkoitus antaa ratkaisuehdotuksia julkisen hallinnon tuottaman palvelun kehittämiseen ottaen huomioon yksityissektorin edellytykset hoitaa aihekokonaisuuteen liittyviä tehtäviä.

Laillisuustehtävien kehittämisestä tehdään esiselvitys 1.8.2020-31.3.2021 välisenä aikana. Esiselvityksessä selvitetään nykytilaa seurannalla lokakuun 2020 aikana, case-esimerkkien avulla optimoitavat palvelun tuottamiseen, kansainvälinen tilanne, taloudelliset vaikutukset asiakkaan ja toimijoiden näkökulmasta sekä säädösmuutostarpeet.

Todettiin, että yhteistyötä on hyvä jatkaa yhteisten teemojen osalta.

Liite 5 [Esitys: Laillistustehtävien kehittäminen](#)

4 Ensimmäisen työpajan tulokset ja läpikäynti

Todettiin, että ensimmäisessä työpajassa tunnistettiin laaja kirjo käyttötappauksia, joita on tarkoitus jatko työstää eteenpäin konkreettisempaan suuntaan.

Manne Miettinen CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy:stä kävi läpi työpajan tavoitteita, työskentelytapoja, asettamiskirjeessä asetettuja tavoitteita ja esitti ehdotuksen toimeksiannon tarkastelulle, jonka jälkeen esiteltiin työpajan tuloksia ja alustavia havaintoja.

Työpajan alustavia havaintoja ovat muun muassa tarve saada nykyistä helpommin sellainen sähköinen identiteetti (ja pysyvä yksilöivä tunniste), jonka avulla koulutustoimijat ja muut viranomaiset voisivat käsitellä henkilön tietoja sähköisissä prosesseissaan, tarve sellaiselle sähköiselle identiteetille, jolla voisi asioida väliaikaisesti (rajoitetusti) koulutustoimijoiden sähköisissä palveluissa ilman tiivistä suhdetta oppilaitokseen, tarve luotettavalle ajantasaiselle huoltajatiedolle ja tarve välittää oman osaamisen liittyviä tietoja viranomaisille ja kaupallisille palveluntarjoajille.

Seuraavaksi käyttötappauksia on tarkoitus tiivistää edelleen ja tunnistaa rajallinen määrä toimenpiteitä, joilla olisi mahdollista edistää tärkeimpiä käyttötappauksia. Tavoitteena on luoda selkeät muutamat toimenpiteet, joiden puitteissa on mahdollista edistää mahdollisimman monta tunnistettua käyttötappauksia.

Lokakuussa järjestetään kolme pienempää työpajaa, joissa käyttötappauksia työstetään eteenpäin. Työryhmän jäsenien toivotaan osallistuvan ainakin yhteen näistä. Ennen työpajoja OKM ja CSC tiivistävät käyttötappauksia ja pyrkivät toimittamaan materiaalit etukäteen ohjeistuksineen.

Liite 6 [Esitys: Työpajan tulokset](#)

Liite 7 [Työpajan alustavien tulosten koonti](#)

5 Keskustelu omien tietojen hallinnasta

Tomi Kytölä piti esityksen omien tietojen hallinnasta (Omadata).

Kehittämistarpeen taustalla on yhä suurempien tietomäärien kertyminen digitalisaation myötä. Omadata on henkilötietoja mitä yksilö voi itse hallinnoida. Tavoitteena on, että yksilön rooli muuttuisi passiivisesta aktiiviseksi toimijaksi omien tietojensa suhteen ja että organisaatiot tarjoaisivat keräämäänsä tiedot takaisin yksilölle.

Koulutuksen toimialalla omadataa on kehitetty mm. Koski-palvelun kehitystyön yhteydessä. Yhteistyötä on tehty mm. OKM-VM-VRK (nykyinen DVV) välillä ja tavoitteena on ollut luoda yhteisiä ratkaisuja. Työn tuloksena syntyi mm. Koski-palvelun omadata-malli. Tietoa luovutetaan tällä hetkellä esimerkiksi HSL:n palveluun.

Ratkaisujen kehittämistä on hidastanut mm. lainsäädäntöön ja sen tulkintaan liittyvät haasteet eri toimijoiden välillä sekä väärinymmärrykset siitä mitä omadata on.

Omadatasta järjestetään oma työpaja marraskuussa 4.11 yhteistyöryhmän kokouksen sijaan.

Liite 8 [Esitys: Omien tietojen hallinta](#)

6 Muut asiat

Ei muita esille tulevia asioita.

7 Seuraava kokous

Työryhmän seuraavan kokouksen tilalla 4.11.2020 klo 10.00-13.00 pidetään työpaja omien tietojen hallinnasta.

Työryhmän joulukuun kokouksessa on tavoitteena esitellä koonti tuloksista, kokonaiskuvasta sekä etenemissuunnitelmasta.

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.51.

Liitteet	Liite 1	Asialistan esitys
	Liite 2	Edellisen kokouksen muistio
	Liite 3	Esitys: Ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishanke
	Liite 4	Esitys: DVV tilannekatsaus identiteetin hallintaan
	Liite 5	Esitys: Laillistustehtävien kehittäminen
	Liite 6	Esitys: Työpajan tulokset
	Liite 7	Työpajan alustavien tulosten koonti
	Liite 8	Esitys: Omien tietojen hallinta